

موسسه فرهنگ اقتصاد و فکر برتر

با تشکر از تهیه این کتاب الکترونیکی

شما حق تغییر محتویات این کتاب الکترونیکی را ندارید.

ولی...

شما می توانید آن را برای دانلود در سایت خود قرار دهید.

شما می توانید آن را برای دیگران ارسال کنید.

شما می توانید آن را به همراه محصولات خود به دوستان و مشتریان خود ارائه

دهید.

در صورت استفاده از محتویات این کتاب لطفا نام سایت

www.fekrebartarco.ir ذکر فرمایید.

تمامی حقوق مادی و معنوی این محصول متعلق به موسسه فرهنگی

اقتصادی فکر برتر می باشد.

چگونه شغل انتخاب کنیم؟

یکی از مسائلی که همواره ذهن بشر را به خود مشغول کرده مسئله شغل و اشتغال است. تا پیش از به دنیا آمدن انسان هرگز مشخص نیست که وی چه کاره خواهد شد دوران کودکی به سرعت طی می شود و شخصیت انسان شکل می گیرد. مشاهده لبخند رضایت افرادی که از شغل خوب و پردرآمد بهره مند هستند بسیار خوشایند است ولی باید پرسید که این افراد چگونه توانسته اند به مشاغل مورد علاقه خود دست یابند؟ معمولا بسیاری از افراد جامعه به درستی نمی دانند که به چه شغلی علاقه دارند . این درحالی است که این افراد احتمالا سال ها درگیر شغلی می شوند که خود نخواسته اند. در صورتی که فردی بخواهد شغلی را به تناسب توانایی های خود انتخاب کند باید نخست خود را بشناسد و به قابلیت های خود پی ببرد. سپس باید مشخص شود که به انجام چه مشاغلی علاقه مند است.

شناخت خود

خودشناسی سبب می شود که انسان به راحتی درگیر شغلی شود که تا پایان عمر و با علاقه آن را دنبال می کند. برای هر فردی، ارزش های شخصی از جمله مواردی هستند که حائز اهمیت اند. ارزش های شخصی برای ایجاد رابطه با دیگران از اهمیت زیادی برخوردارند و به زندگی ما جلوه ای تازه می بخشند .

ارزش های شخصی می تواند شامل موارد بسیاری از جمله؛ خانواده، پول، محیط زیست،

استقلال، استفاده از فرصت‌ها و صداقت باشد. در صورتی که شغل ما با ارزش‌هایی که به آن احترام می‌گذاریم همخوانی داشته باشد، باید گفت که بیدار شدن صبح زود و رفتن به سر کار برایمان بسیار خوشایند خواهد بود .

اما از همه اینها مهمتر آن است که افراد جامعه اهداف شغلی خود را بسته به ارزش‌های اجتماعی خود تعیین کنند. در غیر این صورت احتمال آن می‌رود که فرد در مواجهه با مشکلات موجود در محیط شغلی خود با مشکل روبه‌رو شود. بدین منظور هر فردی ابتدا می‌بایستی با خود صادق باشد و ارزش‌هایی را که برایش اهمیت دارند، مشخص کند. همین ارزش‌ها فرد را برای دستیابی به اهداف عالی تر هدایت می‌کنند، به او انگیزه کار می‌دهند، در تصمیم‌گیری‌ها به وی کمک می‌کنند و به ما حس اطمینان قلبی می‌دهند . تهیه کردن فهرستی از نقاط ضعف و قوت نیز می‌تواند در رابطه با یافتن شغل مناسب سودمند باشد. مثلا افراد می‌توانند فهرستی از نقاط قوت خود نظیر قابلیت در کار گروهی، روابط عمومی قوی و مهارت‌های نگارشی تهیه کنند. نقاط ضعف نیز باید مشخص شوند، مثلا نداشتن تجربه در تایپ کامپیوتری، اینترنت یا زبان انگلیسی. جست‌وجو در میان آگهی‌های شغلی نیز می‌تواند راه حل مناسبی باشد، زیرا افراد بهتر می‌توانند نیازهای شغلی مناسب خود را در این قبیل آگهی‌ها بیابند .

مشاغل موردنظر هریک از افراد جامعه نیازمند قابلیت‌ها و تجربیات ویژه خود است. در صورتی که هریک از افراد جامعه شغل مشخصی را مدنظر دارد باید نیازهای اطلاعاتی و تجربه‌های لازم برای آن شغل را در خود تقویت کند .

نخستین قدم به سوی پیروزی در میدان رقابت‌های شغلی می‌تواند تعیین هدف باشد.

این امر به افراد جامعه کمک می کند تا به فعالیت های خود جهت بدهند. بدین منظور فرد باید به آینده نظر داشته باشد؛ اینکه چه مشاغلی دوست دارد، در چه مکان های حاضر به کار می شود، چقدر حقوق می خواهد و دوست دارد با چه تیپ و قیافه ای در محل کار حاضر شود. برای انجام چنین کاری می توان از قوه تخیل نیز بهره گرفت. مثلاً نوجوانی که در مواجهه با یک دکتر یا یک مهندس موفق به شغل این افراد علاقه مند می شود ابتدا باید بتواند در تصور، خود را جای چنین افرادی قرار دهد. این بزرگ اندیشی باعث ایجاد خلاقیت در افراد می شود. در صورتی که اهداف شغلی فرد و روش های دستیابی به این اهداف روی کاغذ نیایند و به دقت نگاشته نشوند این امر سبب خواهد شد که افراد به جای مشغول شدن به کار مورد علاقه خود بیشتر به جنبه های خیال پردازانه شغلی رو بیاورند. این موضوع می تواند آثار مخربی را در پی داشته باشد. بدین منظور باید گفت که افراد شاغل در خانواده می توانند بهترین راهنما برای نوجوانانی باشند که در آینده قصد انتخاب شغل جدید دارند.

هوشمندبودن

در رابطه با انتخاب و کسب شغل جدید یکی از نخستین مشخصه های فردی هوشمندبودن است. فهرست اهداف ما باید به دقت تنظیم شود و با صداقت تمام در آنها قید شود که در پی چه چیزی هستیم. سپس باید اقدامات مربوط به دستیابی به هدف طرح شوند. مثلاً، اگر فردی بخواهد خبرنگار شود باید نخستین هدف وی آن باشد که در روزنامه های محلی شهر خود مطلبی جالب منتشر کند. افراد نباید اهداف خود را آنقدر

پیچیده تعیین کنند که بعداً در دستیابی به آن دچار مشکل شوند .
با این وجود نباید ناامید شد زیرا همان گونه که بعضی از افراد جامعه قابلیت دستیابی به اهداف عالی را دارند در نتیجه بعید نخواهد بود که هریک از ما بتوانیم به این قبیل اهداف به ظاهر دور از دسترس و دست نیافتنی دست یابیم.

برنامه ریزی برای دستیابی به هدف

صرف نوشتن اهداف کافی نخواهد بود بلکه باید روشی برای دستیابی به اهداف خود تعیین کنیم. تصور کنید که همین حالا به هدف عالی خود دست یافته اید، سپس سعی کنید به گذشته بنگرید و ببینید که چگونه مراحل شغلی را طی کرده اید تا به منصب موردعلاقه خود دست یابید.مراحلی که برای رسیدن به شغل جدید طی کرده اید، چه بوده اند؟ این مراحل را باید یکی یکی نوشت و نحوه به انجام رساندن آن را موردتوجه قرار داد . طرح دستیابی ما باید کاملاً زنده و امکان پذیر باشد. برای این کار می توان یک تقویم خرید و تمامی اطلاعات مربوط به طرح را در آن یادداشت کرد. تاریخ این اطلاعات و اقدامات باید به نحوی تنظیم شوند که شما باور کنید که با خود قرار گذاشته اید که کار مهمی را به اجرا بگذارید.سپس می توانید افراد فامیل و آشنایان را از اهداف خود باخبر کنید .بدین نحو خواهید توانست که حمایت اطرافیان را به خود جلب کنید. مطمئن باشید که والدین و خواهر و برادرهای بزرگ تر از هیچ کمکی به شما دریغ نخواهند کرد. در صورتی که مشکلی برای شما پیش بیاید به راحتی می توانید از مشورت و کمک فکری

این عده بهره مند شوید. در صورت لزوم طرح خود را مورد بازنگری قرار دهید و اگر در آن مواردی وجود دارد که با واقعیات زندگی شما همخوانی ندارد آن را اصلاح کنید. حتی این احتمال نیز وجود دارد که بخواهید چیز تازه ای به طرح شغلی خود اضافه کنید.

اقدام کردن

همه کتاب های مشهور جهان با جمله ای کوتاه آغاز شده اند و همه آهنگ هایی که می شنویم با «رنگ گرفتن» و ضرب نواختن ساده شروع می شوند. در نتیجه نباید انتظار داشت که همه انتظارات ما یک شبه برآورد شوند، اما باید از نقطه ای مشخص کار خود را آغاز کنیم. این آغاز هر پیامدی که داشته باشد هم برای شما و هم برای جامعه ای که در آن زندگی می کنید از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در صورتی که در آغاز شغل خود با مشکل روبه رو شدید و نتوانستید از عهده کاری بر بیایید نباید نگران شوید. این موضوع را همان گونه که هست بپذیرید. این امکان وجود دارد که فردی نتواند از عهده کار خاصی بر بیاید ولی این موضوع دلیل نمی شود که بگوییم این فرد از عهده انجام کارهای دیگر بر نمی آید. در چنین حالتی باید از اتفاقات اطرافمان درس بگیریم و برای مواجه شدن با درگیری های بیشتر در زندگی عزم خود را جزم کنیم. در مواقعی که با عدم موفقیت روبه رو می شویم نباید خودخوری کنیم، زیرا حرص خوردن بیجا بیانگر آن است که عدالت را در مورد خود به کار نمی بندید. برای آنکه بتوانید بهتر اقدام کنید خودتان را مورد مطالعه دقیق قرار دهید. ببینید که تا چه اندازه به تمیز کردن خود و محل زندگی تان اهمیت می

دهید، چقدر با دیگران نشست و برخاست می کنید، چقدر مطالعه می کنید و چه مقدار از وقت شما صرف خیال پردازی می شود. این موضوع باعث می شود که نظارت شما بر کاهیتان بیشتر شود و زندگی خود را به چارچوبی جدید وارد کنید.

ارتباط با مردم

در جهان تجارت یکی از مهمترین موضوعاتی که حائز اهمیت است ارتباط و صحبت کردن با دیگران و فهمیدن قواعد مربوط به این ارتباط است. برای آنکه افراد بتوانند توانایی های ارتباطی خود را بهبود بخشند، آنان باید قابلیت های خود را برای ایجاد ارتباط تلفنی افزایش دهند. نخستین تماس های تلفنی مربوط به شغل افراد، باید در مکانی ساکت و به دور از مشاجرت دیگران انجام شود. در هنگام صحبت کردن نباید آدامس یا تنقلات بخوریم و بهتر است صریح سخن بگوییم. اگر برای کسب شغلی جدید تماس گرفته ایم باید بتوانیم مهارت های خودمان را به فروش بگذاریم و با اعتماد به نفس حرف بزنیم. طرح مکالمه خود را باید بارها در ذهن خود مرور کنیم و آمادگی پاسخگویی به پرسش های کارفرما را داشته باشیم. احترام به دیگران در مکالمه باعث می شود که آنها نیز به ما احترام بگذارند و برای سخنان ما ارزش قائل شوند.

در حال حاضر چه باید کرد

یافتن شغل در بسیاری از کشورها با مشکل روبه رو بوده است و فقط به کشوری خاص در جهان محدود نمی شود، اما آنچه که میان کشورها باعث ایجاد تفاوت شغلی شده این است که در بعضی از کشورهای خاورمیانه ای با بحث شغل های کاذب و واسطه ای مواجه

هستیم. این قبیل شغل ها باعث می شود که جوانان این قبیل کشورها از تجربه کاری در مشاغلی که نیاز به تخصص دارند، بی بهره بمانند و نتوانند در زمان رکود اقتصادی به حرفه مناسبی رو بیاورند. هدف اصلی نوجوانان و جوانان از کارکردن عموماً تامین نیازهای آتی آنهاست که این امر می تواند با برنامه ریزی های صحیح تحقق یابد. در یک اقتصاد سالم می توان به راحتی این قبیل افراد را برای کسب مشاغل عالی تربیت کرد و برای آنان این امکان را فراهم کرد که بتوانند از فرصت های خود به خوبی بهره ببرند

ده اصل برای انتخاب شغل

چه چیز واقعاً برایتان اهمیت دارد؟ چه چیز سر حوصله تان می آورد؟

این روزها انتخاب شغل از گذشته خیلی سخت تر شده است. این مسئله سه دلیل دارد: یکی اینکه امروزه شغل های خیلی بیشتری نسبت به گذشته وجود دارد، دوم اینکه تعریف شغل های مختلف تغییر پذیرتر هستند و آخر اینکه سطح توقع خیلی بالا رفته است. اکثر خانم ها و آقایان که امروز وارد بازار کار می شوند، انتظار دارند که طی زندگی شغلی خود، سه بار یا بیشتر، شغلشان را تغییر دهند. در این مقاله ۱۰ قدم مهم را به شما معرفی می کنیم که برای تغییر شغل باید بردارید تا شغلی که انتخاب می کنید از هر جهت برایتان مفید باشد.

۱- ارزیابی ارزش ها

چه چیز واقعاً برایتان اهمیت دارد؟ چه چیز سر حوصله تان می آورد؟ چه کاری را آنقدر دوست دارید که اگر برایش به شما دستمزد داده شود، احساس گناه می کنید؟ این سوالات می تواند به شما کمک

کند یکی از مهمترین عناصر انتخاب شغل را پیدا کنید، یعنی ارزشها. ارزش های شما تکیه گاه احساسی کاری است که انجام می دهید. در شغل هایی که خوب نتیجه می دهند معمولاً بین ارزش های شخصی فرد و کاری که انجام می دهند، هماهنگی وجود دارد. جستجوی کارتان را با ارزیابی ارزشهایتان و نوشتن آنها با دقت و وضوح هرچه تمام تر، شروع کنید.

۲- تشخیص مهارت ها و استعداد ها

مهارت چیزی است که طریق انجام آن را یاد گرفته اید. استعداد چیزی است که با آن به دنیا آمده اید. درک تفاوت بین این دو اهمیت بسیاری دارد. ممکن است در کاری مهارت داشته باشید اما برایتان جالب نباشد. اما این احتمال وجود دارد که اگر استعداد کاری را دارید، بین آن استعداد خاص و ارزشهایتان تطابق وجود داشته باشد. این یعنی شما از انجام کارهایی که در آن استعداد دارید بسیار بیشتر لذت می برید تا کارهایی که مهارت انجام آن را آموخته باشید.

۳- تعیین اولویت ها

همه ما اولویت های خاصی در زندگی خود داریم در برخورد خود با دیگران، در طرز فکر خود و تصمیم گیریهایمان، در ارجحیت دادن به مفاهیم در مقابل انسانها یا برعکس و میزان راحتی خود با ابهامات زندگی. برای خیلی از افراد، این اولویت ها در سطح ناخودآگاهشان عمل می کند اما شدیداً بر عملکرد ما با دیگران تاثیر می گذارد. شاید این سوالها بتواند در فهم این قضیه کمکتان کند: آیا خودتان را فردی شهودی می دانید؟ آیا رفت و آمدی هستید یا دوست دارید بیشتر در خانه بمانید؟ در رویارویی با تصمیم گیریها، آیا به واقعیات تکیه می کنید یا احساساتتان؟ پاسخ شما به این سوالات شما را به کاری که باید انجام دهید نزدیک تر می کند.

4- تجربه

هیچ جایگزینی برای تجربه وجود ندارد، هرچه بیشتر بهتر است. می توان گفت تقریباً همه مشاغل از بیرون، متفاوت از درون آن به نظر می رسند. اگر به تازگی وارد بازار کار شده اید یا می خواهید شغلتان را تغییر دهید، با افرادی صحبت کنید که در آن شغل دست دارند. شغلی در آن زمینه یا صنعت برای خود پیدا کنید و مطمئن باشید همانی خواهد بود که همیشه میخواستید. و به هیچ وجه فقط به یک تجربه کاری تکیه نکنید. تا آن جا که میتوانید در زمینه کاری خود، تجربه بیندوزید. با تجربه خواهید فهمید که کاری به دردتان می خورد و با ارزش ها و اولویت هایتان جور است یا نه.

5- تخصص اندوزی

در این دنیای مملو از اطلاعات تکنیکی، فشار زیادی برای تخصصی کردن علوم یعنی بیشتر و بیشتر دانستن در مورد یک رشته محدود است. این خطرناک است، چون این احتمال وجود دارد که شدیداً از رده خارج شوید. خیلی افراد کارشان را به این علت از دست می دهند که به تدریج دیدی کانونی نسبت به کس یا چیزی که هستند و توانایی هایشان پیدا می کنند. بحث قدیمی تخصص گرایی درمقابل کلی گرایی این روزها نامی تازه گرفته است: متخصص کلی گرا. یعنی کسی که باوجود داشتن شمای کلی از کار، در زمینه های مختلفی از آن تخصص پیدا کرده است. این روزها سواد به این گفته می شود. اینکه تا می توانید درمورد موضوعی که دوست دارید در زمینه کاریتان اطلاعات جمع کنید و مقصد و هدف آن رشته را دنبال کنید.

۶- در اولین شغل، اول تجربه بعد پول

شاید با معدل خیلی بالا از دانشگاه فارغ التحصیل شده باشید اما وقتی می‌خواهید وارد بازار کار شوید، اولویت‌ها حرف اول را می‌زنند. یک راه خوب برای بالا بردن فرصت‌های شغلی خود این است که از خودتان سوال کنید: کدام مقام امکان بیشتری برایم فراهم میکند که در کارم بهترین باشم؟ و شاید آنکار همانی نباشد که حقوق دلخواهتان را به شما عرضه کند.

۷- انتخاب شغلی که بتوانید ۱۱۰٪ به آن متعهد شوید

تعهد پایین و عملکرد متوسط این روزها به هیچ وجه قابل قبول نیستند. مشکل اینجاست که ممکن است زمانی پی به مفهوم این جمله ببرید که دیگر از کار اخراج شده باشید. پس چطور باید خودتان را محافظت کنید؟ اگر کاری را پیدا کنید که بتوانید ۱۱۰٪ به آن متعهد شوید، هیچوقت با چنین مشکلی مواجه نخواهید شد.

۸- بنا کردن سبک زندگی براساس درآمدهای نه توقعاتتان

خیلی از شغل‌هایی که این روزها به دنبال نیروی کار است، وعده می‌دهد که طی دو سال حقوق میلیونی برایتان درست کند. مشکل اینجاست که خیلی از تازه واردان به آن کارها با این ایده وارد آن کار می‌شوند و خرج و مخارجشان را هم با همان ایده انجام می‌دهند. یک راه بهتر برای شروع این است که درست از همان آغاز کار، سبک زندگیتان را طوری ساختار بندی کنید که بتوانید ۱۰ درصد از حقوقتان را هر ماه کنار بگذارید. پس انداز عاقلانه همیشه یکی از بهترین راه‌های پیشرفت بوده است.

۹- گذاشتن ۵ درصد از زمان، انرژی و پولتان برای پیشرفت

شغلی

نمی توانید منتظر کارفرمایان بمانید که لقمه را به دهانتان بگذارد. نکته اینجاست که نمی توانید در این زمینه به او اطمینان کنید. کارفرمایان امروزی می خواهند هر تومانی که از جیبشان بیرون می رود، با چند تومان جایگزین شود. آنها روی شما سرمایه گذاری می کنند و وقتی بتوانند یک سود فوری و خوب یا نیرو و مهارتی خاص در شما ببینند، سریعاً دست به کار می شوند. نکته اینجاست که نمی توانید روی هیچکدام اینها حساب کنید خودتان باید دست به کار شوید و با تلاش زیاد خودتان را جلو ببرید.

۱۰- تمایل به ایجاد تغییر و تطابق

اگر مراحل قبلی که ذکر شد را مطالعه کنید، جای تاکید بر روی هدف را خالی می بینید. دلیل آن این نیست که اهداف اهمیت ندارند بلکه هدف شما معمولاً از همه آن عوامل دیگری که به آن اشاره شد، مثل ارزش ها، مهارت ها، استعدادها و ناشی می شوند. و حتی اگر آنها را در دفترتان یادداشت کنید یا روی آینه بنویسید، باز هم نمی توانید نیاز به تغییر و انطباق و سازگاری با شرایط جدید، رشد خودتان و توسعه فرصت هایتان را بپوشانید. تفاوت اینجا بین جهت و برنامه است. مورچه برای خود جهتی دارد اما برنامه ندارد. او می داند که به مجا می خواهد برود و برای رسیدن به آنجا از هیچ تلاشی فروگذار نمی کند. اما آن مورچه این جهت را جایی ننوشته است فقط با اطمینان کامل می

داند که جهت اصلی او به آن سمت است و باید به آنجا برسد. جهت شغلی دنیای امروز هم به همین منوال است.

ملاک های انتخاب یک شغل مناسب

تعریف کار و شغل:

از نظر راهنمایی شغلی، کار فعالیتی است نسبتاً "دائمی" که با تولید کالا و یا ارائه خدمتی همراه است و برای آن دستمزدی پرداخت می شود.

کار دارای چند خصوصیت است:

- ❖ نوعی فعالیت فکری یا جسمی است که به منظور رفع نیازهای انسان انجام می گیرد. این تلاش در نهایت باعث خستگی عضلانی و عصبی می شود و فرد پس از مدتی کار کردن به استراحت نیاز دارد.
- ❖ تلاش نسبتاً "دائمی" است و فعالیت های زودگذر و موقتی را شامل نمی گردد.
- ❖ از طریق کار، کالایی تولید می شود یا خدمتی ارائه می شود. لذا مشاغل کاذب در جامعه جزء شغل و کار به حساب نمی آیند.
- ❖ در برابر انجام دادن کار، دستمزدی پرداخت می گردد. اگر فردی برای تفریح و بدون دستمزد به تولید کالا و یا ارائه خدمتی اقدام کند، به عمل او سرگرمی گفته می شود.
- ❖ فرد باید از انجام کار لذت نیز ببرد.

علل کار کردن

- ❖ کار کردن وسیله مناسبی برای به مصرف رساندن انرژی بدن در راه مطلوب و نیل به تعادل فیزیولوژیک محسوب می شود. از طریق کار کردن ، انرژی به مصرف می رسد و بی نظمی های داخلی سیستم بدن کاهش می یابد و حیات سلول ها به درستی ادامه می یابد.
- ❖ کار کردن وسیله ای برای برقراری و تحکیم روابط اجتماعی با هم نوعان است. در محیط های کاری که از محبت و صمیمیت مملو باشد ، نیازهای روانی ارضاء می گردد و کارکنان احساس یاس و بیگانگی نمی کنند.
- ❖ انسان از طریق کار کردن نقش معینی را به عهده می گیرد و خودش را جزئی از جامعه به حساب می آورد. ارزش هر فرد در جامعه به شغلی بستگی دارد که عهده دار آن است.
- ❖ کار کردن موجب شناخت تواناییها و محدودیتهای افراد می شود و شخص با مقایسه خود با دیگران می تواند به رفع کمبودهای خود اقدام نماید.
- ❖ کار کردن موجب استقلال می شود. انسان بیکار فرد وابسته ای است و نمی تواند آرزوها و خواسته هایش را عمل کند. استقلال و تامین نیازها در سایه کار و تلاش حاصل می شود.

شغل از دیدگاه اسلام

یکی از نابسامانی‌ها وجود فقر در زندگی انسان است و اگر انسان نیازمند و محتاج شد دست به هرکاری می‌زند و اینجاست که انحرافات اجتماعی و کجروی‌ها شکل می‌گیرد و انجام می‌شود. اگر نظام آفرینش را با دقت بررسی کنیم در می‌یابیم که خدا جهان را بر اساس حرکت و کار قرار داده و سیر تکاملی موجودات را بر این پایه استوار فرموده است. از ذره تا خورشید، هر یک از موجودات کوچک و بزرگ اگر از فعالیت و کار باز ایستند، به مقدار خویش به گوشه‌ی از این نظام بزرگ لطمه می‌زنند و در مسیر تکاملی خود نیز وقفه ایجاد می‌کنند.

انسان نیز جزئی از این جهان است و در چنین صحنه‌ی پرتلاش نباید بیکار بماند زیرا دور از خرد و انصاف است که موجودی از فعلیت‌ها و حرکت‌های دیگر موجودات بهره بگیرد و خود بهره ندهد و سربار دیگران باشد و نیز می‌دانیم که دستیابی به پیشرفت‌های معنوی و مادی با حرکت و کار و کوشش امکان‌پذیر است و آنکه تن به کار نمی‌دهد و از رنج کار می‌پرهیزد خود را از رسیدن به کمال باز می‌دارد. دیانت پاک اسلام که قوانین‌اش بر زیر بنای محکم و ریشه دار فطرت بنا شده و مقرراتش خواسته‌ها و کشش‌های فطری و نهادی انسان را در بر دارد، به کار ارجح می‌دهد و بر خلاف برخی ادیان پیروان خود را به کار و فعالیت وادار می‌دارد و گوشه‌گیری و رهبانیت را ناروا می‌شمارد.

در اخبار پیشوایان و ائمه معصومین علیه السلام آمده است که از بیکاری و کسالت پرهیز کنید و سستی را از دامن زندگی پر از حرکت و جنب و جوش دور نمائید.

امام علی (علیه السلام) فرمودند: *آفه النجح الكسل آفت و نابود کننده کامیابی و پیروزی (رسیدن به چیزی) سستی و بیکاری است.* امام باقر (علیه السلام) فرمودند: *الكسل يضر بالدين و الدنيا كسالت و بیکاری و سستی ضرر رساننده به دین و دنیا است.* در روایات دینی و معارف بلند اسلامی نه تنها کار و کوشش و تلاش برای تامین زندگی دنیا سفارش شده است بلکه پیوندی محکم و وثیق با زندگی آخرت برقرار شده است و انگیزه انسان را برای انجام کار و پرهیز از بیکاری و رسیدن به سعادت اخروی چندین برابر کرده است و ضریب فعالیت های فرد را در زندگی هم اطمینان بخش نموده و هم چرخش حرکت او را سرعت بخشیده است. امیرمومنان علی (علیه السلام) فرمودند: *الكسل يفسد الاخره بیکاری و سستی و تنبلی آخرت انسان را فساد می کند.* امام صادق (علیه السلام) فرمودند: *ان كان الثواب من الله ، فاكس لماذا ؟* اگر چشم امید به ثواب و اجرت از خداوند داری و این کار را به عهده خداوند می دانی پس چرا سستی و تنبلی و بیکاری را پیشه خود ساخته ای؟

در این حالت کار در برگیرنده کلیه شکوهای کار انسانی ، در هر سطح از مهارت و مزد بوده و شامل کارفرمایان و کارگران به صورت همردیف و یکسان است. به هر حال، مراد از کار در این تحقیق شامل هر نوع کار فکری و جسمی که دارای بازدهی و نتیجه ای

برای بهره دهی و بهبود بخشی زندگی و حیات مادی و معنوی افراد جامعه باشد را شامل می شود . دانشمندی که با دانش و تحقیق رهبری و راهنمایی اجتماعی را به عهده دارد. پزشکی که بیماران را مداوا می کند. مهندسی که نقشه ی ساختمانی را می ریزد ، گوینده و سخنرانی که برای ارشاد مردم سخن می گوید ، نویسنده یی که با نوشتن خدمت می کند و دانشجویی که در راه تحصیل رنج می برد ، همه کار می کنند، با این تفاوت که ارزش کارها و بازدهی آنها از نظر زمان و مکان یکسان نیست . قرآن کریم برای بهره برداری از زمین و نقش های الهی توصیه به تلاش و فعالیت برای زندگی و حیات مادی و معنوی می فرماید : و لقد مکننا کم فی الارض و جعلناکم فیها معایش قلیلا ما تشکرون

و به تحقیق شما را در زمین قدرت عمل دادیم و برای شما در آن ، وسایل معیشت نهادیم اما چه کم سپاسگزاری می کنید».

و در جای دیگر می فرماید:

والارض مددنها و القینا فیها رواسی و انبتنا فیها من کل شی موزون و جعلنا کم فیها معایش و من لستم له برازقین

و زمین را گستردانیدیم و در آن کوههای استوار افکنیدیم و از هر چیز سنجیده ای رد آن رویاندیدیم و برای شما و هر کس که شما روزی دهنده او نیستند ، در آن وسایل

زندگی قرار دادیم و در قرآن، صالح پیامبر (علیه السلام) خطاب به قوم ثمود نقل

می کند و می فرماید:

...هو انشاکم من الارض و استعمر کم فیها فاستغفروه...

اوست (خدا) که شما را در زمین پدید آورد و از شما خواست که زمین را آباد

کنید.

البته باید توجه داشت که خداوند کریم، تمام مقدمات آباد کردن زمین و ایجاد اشتغال را که از حیطة اختیارات انسانها خارج بوده فراهم آورده است و این نشان می دهد که همان طوری که تکویناً چنین مقدمات و وسایل را برای فعالیت و کوشش انسان جهت معاش و حیات مادی و معنوی و تامین زندگی انسانها فراهم آورده و در اختیار بشر قرار داده است تا انسانها بتوانند در سایه بهره بردن این اسباب و علل به تکامل برسند و به اهداف خود نزدیک شوند، وظیفه انسانها هم است که با تلاش و کوشش فکری و جسمی مقدمات و اسباب تشریعی این عمل را که در حیطة و اختیار آنها گذاشته شده برای خود و دیگران جهت بهره دهی و بهره برداری آماده سازند و بستر را برای رسیدن جامعه به یک حیات معقول مادی و معنوی آماده کنند تا همگان بتوانند از نعم الهی و داشتن یک زندگی معقول برخوردار شود.

در خصوص آماده سازی بستر برای معاش و زندگی انسانها می فرماید:

و ارسلنا الرياح لواقع فانزلنا من السماء ماء فاسقينا كموه و ما انتم له بخازنين

و بادهای باردار کننده فرستادیم و از آسمان، آبی نازل کردیم، پس شما را بدان سیراب نمودیم و شما خزانه دار آن نیستند. و در جای دیگر قرآن می فرماید:

هو الذی جعل لکم الارض ذلولاً فامشوا فی مناكبها و کلوا من رزقه و الیه النشور

او خدایی است که زمین را برای شما قرار داد پس در راههای آن حرکت کنید و از روزی آن بخورید و بازگشت شما در قیامت بسوی اوست.

همه این آیات الهی انسانها را تشویق به فعالیت ، کار ، تلاش و ایجاد اشتغال و از بین بردن معضل بیکاری می کند ، این آیات الهی حرکت بخش ، نیرو دهنده هستند و جامعه دینی با داشتن چنین دستورات و توصیه هایی والا ، باید خود را از معضل بیکاری برهاند و تمام نیرو و امکانات خود را برای ایجاد اشتغال و زمینه های زندگی سالم برای افراد خود فراهم کند.

حضرت امیر علیه السلام در ذیل آیه 61 سوره هود (که گذشت) می فرمایند:

خدا ایشان (قوم ثمود) را به آباد کردن زمین فرمان داد تا حبوبات ، میوه ها و نظایر آن را که برای زندگی آفریدگان قرار داده وسیله ی معیشت آنان باشد.

و این نکته قابل دقت است که در همین سوره (هود / 61) قرآن نمی گوید

خداوند زمین را آباد کرد و در اختیار شما گذاشت ، بلکه می گوید عمران و آبادی زمین را

به شما تفویض کرد و در اختیار شما قرار داد و وسایل از هر نظر برای شما آماده شده است . شما باید با کار و کوشش زمین را آباد سازید و منابع آن را به دست آورید و بدون کار و کوشش سهمی ندارید . در ضمن این حقیقت نیز از آن استفاده می شود که برای عمران و آبادی باید به یک ملت مجال داد و کارهای آنها را بدست آنان سپرد و وسائل و ابزار لازم را در اختیارشان گذارد، تا ابتکار و قدرت خود را به کار بندند، به توسعه و تکنولوژی و صنعت گوناگون دست یابند که داشتن آنها لازمه زندگی این دنیا می باشد . مهمترین مساله ی که در این بین باید در نظر داشت ، شناخت انسان است همه تلاشها و کوششها برای ارزش گذاری و اهمیت دادن به انسان است ، بحث اشتغال و کار خود موضوعیتی ندارد بلکه برای انسان است و ارزش دادن به انسان است . اگر گروهی بخواهند در این خصوص تعلق بورزند و سستی در دین او را روا بدانند در حقیقت به منزلت و شخصیت انسانی انسان لطمه وارد خواهند کرد . چنانچه در متن اقتصادی جامعه شاهد بروز نابهنجاری ها و رفتارهای غیر انسانی ، افراد بیکار و محتاج و نیازمند هستیم . بسیاری از انحرافات اجتماعی و آسیب ها و صدمات اجتماعی ، اقتصادی ، فرهنگی ناشی از این پدیده نامیمون و ناموزون در جامعه است .

شناخت انسان اولین گام برای رفع معضل بیکاری:

اگر توجه به شناخت انسان نشود ، تمامی ارزشها ی اجتماعی و الهی که مربوط

به فرهنگ جامعه است دچار اختلال و نارسایی خواهند شد. قرآن کریم به دقت ما را

متوجه این می کند و مهمترین مساله در تعلیم و تربیت کتاب و حکمت ، شناخت انسان معرفی می کند . چرا که این انسان است که باید به مبدا معتقد باشد به معاد معتقد باشد و به وحی معتقد باشد ، متخلق به اخلاق الهی و اجتماعی باشد ، اوست که باید عمل کند ، در سوره هود / 10 که فرمود:

و لقد مکناهم فی الارض و جعلناکم فیها معایش قلیلاً ما تشکرون . تمکین هم برای انسان است و هم برای جان انسان . در تمکین ، آفرینش مکان لازم است اولاً خلقت متمکن لازم است ثانیاً استقرار متمکن در مکان لازم است ثالثاً تأمین نیازهای متمکن لازم است رابعاً این امور چهارگانه مربوط به تن آدمی است.

فرمودند : ما زمین را خلق کردیم ، شما را آفریدیم ، یعنی بدنتان را از خاک و امثال خاک آفریدیم ، شما را در زمین مستقر کردیم ، معایش بدنی شما را هم دادیم . یعنی این امور چهارگانه : مکان ، متمکن ، معیشت و استقرار متمکن در مکان است و معیشت چنین متمکنی مربوط به تن شماست . در قبال مکان ، مکان است ، منزلت است ، رتبت است . مکان آفرید ، روحی که دارای مکان است آفرید ، این روح را به آن مکان های رفیعه رساند ، معایش روحانی را که باعث ثبات و بقاء و دوام چنین متمکنی است خلق کرد و اینها را بعنوان نعمت عظیم و بزرگ برای انسان بازگو کرد . هم مکان و هم مکان را بیان کرد تا ابعاد وجودی انسان با همدیگر مورد توجه قرار گیرد و اگر یکی آسیب دید دیگری هم صدمه خواهد دید یعنی اگر معیشت انسان مورد غفلت قرار گرفت

و افراد جامعه از نظر اقتصادی و زندگی مادی در مضیقه مالی و اقتصادی قرار گرفتند مکانت و منزلت انسانی آنها هم مورد خدشه و آسیب قرار خواهد گرفت و رشد معنوی و روحانی آنها به سکون گرائیده خواهد شد. و شاهد رشد معنوی و مادی جامعه نخواهیم بود و نتیجه ای جز پسگرایی و پسرفت جامعه نخواهد داشت.

داشتن کار و پرداختن به اشتغال بخشی از زندگی عبادی انسان است:

قرآن کریم در برخی از آیات خود تنبلی و سستی را ضد ارزش معرفی می کند و اگر کسانی صرفاً بخواهند منطقی را پیشه کنند که عبادت منحصر در نماز و روزه باشد و بدون توجه به بعد مادی حیات، خود را بنده خدا معرفی می کند، قرآن چنین منطقی را مردود و مطرود می داند و می فرماید:

فاذا قضیت الصلاه فانتشروا فی الارض و ابتغوا من فضل الله و ذکرالله کثیراً چون نماز گزارده شد در روی زمین پراکنده گردید و فضل خدا را جویا شوید و خدا را بسیار یاد کنید. جمله وابتغوا من فضل الله یا تعبیرات مشابه آن در قرآن کریم به معنی طلب روزی و کسب و تجارت آمده است و این اهمیت موضوع را می رساند که خداوند بعد از عبادت معنوی، انسانها را به عبادت مادی و کسب روزی حلال و پرداختن به کار و تلاش دعوت می کند و جامعه را از رخوت و سستی و بیکاری و پرداختن به امور غیر ضروری یا تفریحات غیر ضروری پرهیز می دهد و دعوت به سازندگی، پیشرفت و توسعه می کند

زیرا اگر ملتی دائماً در تلاش و فعالیت های فکری و جسمی باشند ممکن نیست که پیشرفت نداشته باشند . چنانچه حضرت امیر علیه السلام فرمودند : ان الله يحب المحرف

امین خدا انسان شاغل و دارای حرفه امین و رستگار را دوست می دارد و در روایت دیگری امام صادق (علیه السلام) از رسول گرامی اسلام « ص » نقل می فرماید که:

العباده سبعون جزء افضلها جزء طلب حلال (عبادت هفتاد جزء دارد که بالاترین و با فضیلت ترین آنها دنبال رزق و روزی حلال بودن است . در روایت آمده است که شخصی به امام صادق علیه السلام عرض کرد : من در خانه می نشینم ، نماز می خوانم ، روزه می گیرم و پروردگار را عبادت می کنم و اما روزی من می رسد « امام فرمود: او یکی از سه دسته است که دعا و خواسته های او مستجاب نمی شود. و همچنین فرمودند : اگر کسی به خانه برود و در راه بر خود ببندد ، آیا از آسمان چیزی برای او فرود می آید. امام هفتم علیه السلام فرمودند : من طلب هذا الرزق من حله ليعود به على نفسه و عياله كان كالمجاهد في سبيل الله کسی که برای اداره ی خود و خانواده اش از راه حلال جویای روزی باشد همچون مجاهد در راه خداست.

در روایت دیگر وارد شده است که از امام صادق علیه السلام در مورد کشاورزان

سوال شد آن حضرت فرمودند:

هم الزارعون كنوز الله في ارضه و ما في الاعمال شىء احب الى الله من الزراعه و
ما بعث الله نبياً الا زراعاً الا ادریس فانه خياطاً؛ آنان (كشاورزن) گنجینه های خدا در
زمین اند ، در كارها چیزی محبوب تر از كشاورزی نزد خدا نیست ، و خدا همه انبیاء را در
كه كشاورز و زارع بودند مبعوث فرمود مگر ادریس پیامبر (علیه السلام) كه شغل
او خیاطی بود.

عوامل موثر بر انتخاب شغل

عوامل مؤثر در انتخاب رشته را به دو دسته عوامل فردی و درونی و عوامل
اجتماعی و بیرونی می توان تفکیک کرد. با توجه به این تقسیم بندی، در این جا پیرامون هر
یک از عوامل مشخص شده توضیح مختصری ارائه می گردد:

الف- عوامل فردی و درونی

انگیزه

انگیزه به عاملی تعبیر می شود كه اساس رفتار آگاهانه افراد را تشكيل می دهد. معمولاً
فراهم آمدن مجموعه هایی از شرایط و مقتضیات كه موجب انگیزش فرد برای وصول به
هدفی می شود، مبنای شكل گیری و ایجاد این عامل، یعنی انگیزه می گردد. بسته به نوع
شرایط و مقتضیات انواع مختلفی از انگیزش و محرکها را می توان برشمرد.

انگیزه واقعی مبین نیروی درونی است که مشوق و محرک فرد برای حرکت به سوی مطلوب است. البته عامل این شوق و حرکت تنها نیروهای نهایی و درونی نیست، بلکه محیط بیرونی فرد بر ایجاد آن اثر می‌گذارد. این تأثیرات محیط بیرونی (خانواده، مدرسه، دوستان، جامعه) است که می‌توان موجب ایجاد انگیزه کاذب شود. لذا، داوطلبان ورود به دانشگاه به یک بررسی درونی همه جانبه، تأمل در خواسته‌ها و عواملی که موجب می‌شود

انها به زمینه خاص علمی بگرایند، نیازمندند. انتخاب رشته‌ای که در راستای انگیزه واقعی فرد صورت بگیرد به عنوان انتخاب رشته اصلح مطرح است.

علاقه

علاقه را می‌توان به ترجیح میان اشیاء مختلف هنگام انتخاب تعبیر نمود. گرچه انگیزه و علاقه ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر دارند و شاید بتوان علاقه را نوعی انگیزه بالفعل قلمداد نمود، ولی بهتر است در مسائل حساسی مانند انتخاب رشته که به آینده داوطلب مربوط می‌شود، هر کدام را در جایگاه ویژه خود قرار دهیم، بدون آن که ربط مستقیم آن‌ها را نادیده بگیریم. داوطلب نمی‌تواند در کنکور سراسری و در هدف ورود به دانشگاه بدون انگیزه باشد و احتمالاً پذیرش دشواری این رقابت سنگین باید به معنای وجود انگیزه قوی برای ادامه تحصیلات دانشگاهی باشد، اما ممکن است که هنوز علائق وی شکل واضحی نیافته باشند و داوطلب از میان رشته‌های متنوع دانشگاهی به علاقه واقعی خود دست نیافته باشد. به هر حال، احتمالاً هر داوطلبی باید به یک یا چند رشته تحصیلی علاقه

داشته باشد. در این جا علاقه به معنای خواستن و دوست داشتن شفاف است بدون این که عوامل خارجی این خواستن را کدر نموده باشند. انگیزه کاذب می تواند ایجاد علاقه کاذب کند. بدین ترتیب که ممکن است داوطلب در فضایی قرار گیرد که دیگران همواره از رشته های خاص دانشگاهی برای وی بتی را ساخته باشند و با صدها دلیل (فهمیده و نفهمیده) رشته های مطلوب خود را برای داوطلب بیارایند، و به تدریج علاقه کاذبی را در وجود او بنشانند. در اینجاست که خانواده داوطلب و نیز دوستان واقعی او باید به وی کمک کنند تا او علائق واقعی و اصیل خود را از علائق کاذب باز شناسد. علاقه واقعی در راستای انگیزه واقعی است. چنانچه علاقه براساس انگیزه واقعی شکل بگیرد، از آن باید به عنوان یکی از مهمترین عوامل مؤثر در انتخاب رشته یاد کرد.

شناخت

عامل بعد، شناخت کافی داوطلب از رشته های دانشگاهی است. شناخت مبیین آگاهی معرفت کافی از موضوع مورد بررسی و انتخاب است. علاقه بدون شناخت نمی تواند واقعی باشد. ممکن است که داوطلب بدون شناخت رشته های دانشگاهی در خود انگیزه قوی برای تحصیلات عالی بیابد. ولی نمی تواند نسبت به رشته ای که هیچ شناختی از آن ندارد، علاقه مند باشد. لذا، داوطلب باید تلاش کند که از هر طریق ممکن شناخت کافی از رشته های دانشگاهی را به دست آورد. بعضی از منابعی که هم اکنون در دسترس اند عبارتند از: دفترچه معرفی رشته های تحصیلی گزینه دو که مطالب آن به معرفی و توضیح

رشته‌های دانشگاهی می‌پردازد و همچنین، مطالبی که در این خصوص در نشریات پیک سنجش و راه دانشگاه منتشر شده است، قابل استفاده می‌باشد. علاوه بر این «آشنایان و دوستانی که دانشجو یا فارغ‌التحصیل رشته‌های دانشگاهی هستند»، «مطالبی که مشاوران خبره در دبیرستان یا از طریق رسانه‌های گروهی مطرح می‌کنند»، «تماس با دانشگاه‌هایی که مجری رشته‌های مورد نظر هستند»، «بروشورهای مختلفی که در زمینه رشته‌های تحصیلی یا مشاغل گوناگون وجود دارد»، می‌تواند اطلاعات لازم را برای کسب شناخت لازم در اختیار بگذارند.

توان علمی

مسئله توان علمی متفاوت از انگیزه و علاقه است. می‌توان انتظار داشت که هر صاحب علاقه‌ای لزوماً برای ادامه تحصیل در رشته مورد علاقه‌اش توانمند نیز باشد. قدرت علمی داوطلب در خلال تحصیلات دبیرستانی و نتایج علمی حاصل از شرکت در کنکور سراسری ارزیابی می‌شود. توان علمی گرچه به استعداد تحصیلی ربط می‌یابد، ولی سخت‌کوشی و پیگیری مستمر در فراگیری نقش اصلی را در بالا بردن بنیه علمی داوطلب ایفا می‌کند. به هر حال برای ورود به هر رشته تحصیلی در دانشگاه فرد باید از توان و بنیه علمی لازم برخوردار باشد. منتها در این جا منظور توان علمی داوطلب به صورت مطلق نیست، بلکه آمادگی علمی داوطلب در دروسی است که پایه‌های تخصصی رشته دانشگاهی را شکل می‌دهند. به عنوان مثال، در رشته داروسازی داوطلب باید در دروسی مانند شیمی و زیست‌شناسی قابلیت علمی خوبی داشته باشد. برای رشته مهندسی الکترونیک باید در زمینه‌های ریاضی فیزیک قوی بود. برای رشته معماری علاوه بر ریاضی خود باید هندسه و قدرت تجسمی مناسبی داشت. در مهندسی شیمی علاوه بر ریاضی و فیزیک به توانایی

ویژه در شیمی نیز نیاز است. پیش نیاز رشته اقتصاد یا حسابداری فقط دروس علوم انسانی نیست بلکه دروسی مانند ریاضی و آمار نیز نقش مهمی را دارند. در رابطه با سطح توانمندی علمی لازم برای ورود به رشته دانشگاهی باید به دو نکته توجه کرد. یکی آن که قدرت علمی در دروس متناسب با رشته مورد نظر مهمتر از توان علمی عمومی است. دیگر آن که شرط توفیق در دانشگاه (پس از قبولی) وابسته به میزان تسلط بر دروس فوق‌الاشاره است. به عبارت دیگر ممکن است که فردی در ورود به رشته خاصی توفیق یابد منتها این قوت علمی فرد در دروس اختصاصی رشته است که ضامن ادامه تحصیل موفقیت‌آمیز وی در آن رشته می‌باشد. به‌طور خلاصه باید گفت که برای ورود به یک رشته مشخص دانشگاهی باید از توان علمی لازم برخوردار بود. سوابق تحصیلی و نتیجه کنکور مناسب‌ترین ملاک‌های در دسترس برای ارزیابی این توانایی هستند. از این مطلب می‌توان به لزوم تناسب توان علمی با سطح دشواری رشته تحصیلی یاد کرد.

استعداد تحصیلی

در این جا استعداد تحصیلی متفاوت از بنیه علمی لحاظ شده است. منظور از استعداد، توانایی ویژه در انجام دادن بعضی از فعالیت‌ها و اموری است که فرد را از افراد مشابه متمایز می‌سازد. ممکن است که فردی به لحاظ استعداد متوسط باشد، اما در سایه تلاش و سخت‌کوشی از بنیه علمی بسیار بالایی برخوردار گردد و بالعکس. ممکن است فردی با استعداد باشد اما به علت کاهلی و تنبلی نه تنها بهره‌ای از استعداد خود نبرد بلکه در

مسابقه با افراد پر تلاش و با استعداد متوسط هیچ‌گونه توفیقی نیابد. به هر حال بهترین حالت آن است که استعداد تحصیلی با تلاش سخت و مستمر برای کسب علم توأم شود تا این استعدادها در صحنه جامعه بدرخشند و بدیهی است که این‌گونه افراد در همه صحنه‌های رقابت علمی پیروز خواهند بود.

در این‌جا به نکته‌ای باید اشاره کرد که مستقیماً به انتخاب رشته تحصیلی مربوط می‌شود. معمولاً استعداد در زمینه یا درس خاصی ظهور و بروز بیشتری دارد تا در همه زمینه‌ها. به‌عنوان مثال، دانش‌آموزانی هستند که در ریاضی از استعداد بالایی برخوردارند. اما در درس شیمی، در مقایسه با دیگران، متوسط ارزیابی می‌شوند. یا در زمینه نقاشی از استعداد سرشاری برخوردارند اما در دروس عمومی (و یا تخصصی) نظری با ضعف مواجه‌اند. شناخت این استعداد بسیار مهم است. داوطلب باید به استعداد علمی نسبی خود دقیقاً توجه کند. منظور از نسبی در اینجا آن است که تمام افراد از نوعی استعداد برخوردارند. منتها در زمینه‌های مختلف علمی و عملی این استعداد در افراد مختلف از شدت و ضعف برخوردار است. در انتخاب رشته تحصیلی به تناسب بین استعداد علمی و محتوای رشته دانشگاهی باید توجه داشت. بهترین رشته تحصیلی برای داوطلب آن است که وی استعداد خود را همسو با آن بیابد. بسیاری از ناسازگاری‌های درون دانشگاهی و فشارهای روانی ناخواسته که به برخی از دانشجویان وارد می‌شود، در انتخاب غلط رشته تحصیلی به علت غفلت از عوامل فوق‌الذکر ریشه دارد. هجوم دانشجویان برای تغییر رشته فعلی آنان از عدم انگیزه و علاقه به رشته تحصیلی حکایت دارد. بسا با استعدادترین

داوطلبان کنکور که در رشته خاصی پذیرفته شدند ولی نه تنها در دانشگاه از برجستگی‌های علمی مطرح در دبیرستان و در سطح کنکور خبری نبود بلکه واژه عدم توفیق در اتمام دوره دانشگاهی نیز وجود داشت. در انتهای این قسمت باید متذکر این نکته مهم شد که محور کردن فقط یک عامل (مثلاً علاقه) و لحاظ کردن بعضی عوامل به صورت کم اثر و اقماری منجر به انتخاب رشته خوب و مفیدی نخواهد شد.

ب- عوامل بیرونی و اجتماعی

محیط بیرونی

منظور از محیط بیرونی، کلیه عوامل و افرادی است که با داوطلب در تماس و مراد بوده و به نوعی در تصمیم‌گیری‌های وی در ارتباط با انتخاب رشته تأثیر می‌گذارند. در این خصوص از خانواده، مدرسه، دوستان و جامعه‌ای که داوطلب را مستقیماً احاطه کرده و با او برخورد دارند، می‌توان نام برد. محیط بیرونی می‌تواند در دو جهت مختلف عمل کند. جهتی مثبت که عبارت از کمک به داوطلب برای کاوش درونی، کشف علاقه واقعی و میزان استعداد تحصیلی و دور ساختن داوطلب از تصمیم‌گیری براساس احساس بدون شناخت می‌باشد و جهت منفی که القاء علایق و برداشتهای شخصی خود به داوطلب است بدون آن که انگیزه، علاقه، توان علمی و استعداد داوطلب چندان مورد توجه قرار گیرد.

داوطلبان کنکور سراسری که مبادرت به انتخاب رشته می‌کنند باید دقت کامل مبذول دارند تا از محیط بیرونی فقط در جهت اثرگذاری مثبت آن بهره ببرند و خود را تا حد امکان از تأثیرات نامطلوبی که منجر به انحراف آن‌ها از مسیر صحیح می‌گردد، دور نگه دارند.

اشتغال

عامل اشتغال در انتخاب رشته دانشگاهی، نقش دوگانه‌ای را ایفا می‌کند. برای برخی هدف ورود به دانشگاه اصولاً تصدی شغل‌های خاص است که بدون قبولی در آن رشته دانشگاهی، وصول به آن امکان‌پذیر نیست. برای برخی دیگر قبولی چنان مهم است که اصولاً در زمان انتخاب رشته به مسأله اشتغال مرتبط با آن رشته توجه نمی‌کنند. در ارتباط با مسأله اشتغال نکات زیر به اختصار مطرح می‌شود:

کلیه داوطلبان به شغلی که آن رشته دانشگاهی منتهی به آن می‌شود (یا می‌تواند بشود) حتماً توجه کنند هر چند که هدف ورود به دانشگاه به هیچ‌وجه نباید فقط به مسأله اشتغال محدود شود.

داوطلب از نظر روحی و روانی باید آمادگی لازم برای پذیرش کار مرتبط با رشته مورد نظر را داشته باشد. به عنوان مثال کسی که مشاهده خود برای او غیر قابل تحمل بوده و حتی از آن می‌هراسد، نباید رشته‌ای را انتخاب کند (مانند پزشکی و دامپزشکی) که در زمان اشتغال همواره امکان این برخورد وجود دارد. اشتغال در برخی از رشته‌ها،

عمدتاً به معنای کار در آزمایشگاه است، مانند رشته‌های علوم آزمایشگاهی، شیمی کاربردی و نظایر این‌ها. برخی از رشته‌ها در نهایت منجر به شغلی می‌شوند که غالباً باید خارج از شهرها صورت پذیرد مانند رشته استخراج معدن، تعدادی از رشته‌های کشاورزی و غیره. رشته دامپزشکی همواره برخوردهای خاصی را با دام و طیور دارد. رشته حقوق نوع ویژه‌ای از آمادگی روانی را می‌طلبد. رشته مشاوره و شاید روان‌شناسی نیاز به آمادگی خاص درونی دارند، همچنین است رشته‌های معلمی و دبیری که باید توأم با عشق و علاقه ویژه به امر آموزاندن باشد. به هر حال فرد باید آمادگی روحی و روانی لازم را برای تصدی شغلی که رشته دانشگاهی منتهی به آن می‌شود، حتماً داشته باشد.

علاوه بر آمادگی روحی و درونی، باید داوطلب آمادگی بدنی برای اشتغال در شغل ذیربط را داشته باشد. مثلاً، استخراج معدن، نقشه‌برداری، تکنسین اتاق عمل، حتی رشته‌های دبیری نیاز به نوعی آمادگی بدنی دارند. در این ارتباط داوطلبان دختر باید توجه بیشتری داشته باشند. اگر شغل مرتبط با رشته‌ای، آمادگی خاص بدنی و کار در محیط ویژه‌ای را می‌طلبد که آمادگی لازم برای این مهم در آن‌ها وجود ندارد، لذا نباید چنین رشته‌ای را انتخاب کنند. توجه به زمینه اشتغال نیز مهم است. برای تعدادی از رشته‌ها زمینه اشتغال به مراتب بیشتر فراهم است تا رشته‌های دیگر. لذا اگر برای داوطلبی تضمین اشتغال مهم است باید عمده‌تاً در پی رشته‌هایی باشد که زمینه کار مناسبی دارند. در این ارتباط داوطلب باید از افراد و مراجع آگاه، اطلاعات لازم را به دست آورد.

عنوان اجتماعی

برداشت اجتماعی عنوان پاره‌ای از رشته‌ها و همین‌طور عناوین اجتماعی که تعدادی از شغل‌های مرتبط با رشته‌های دانشگاهی به دنبال خود دارند، برای برخی از داوطلبان مهم است. حال این اهمیت به معنای علاقه و توجه است یا به معنای عدم علاقه و دوری جستن از آن. به نظر می‌رسد که تعدادی از رشته‌ها دارای عناوین جذاب اجتماعی هستند و همین عناوین است که می‌تواند یک کشش کاذب در داوطلب ایجاد کند و او را از مسیر صحیح تصمیم‌گیری منحرف سازد. به هر حال، داوطلب باید میزان اهمیت عنوان اجتماعی را که فارغ‌التحصیلان رشته مورد نظر به دوش می‌کشند، برای خود تجزیه و تحلیل کند.

محیط ویژه دانشگاهی

بر تعدادی از دانشگاه‌ها شرایط خاص آموزشی حاکم است. حتی در برخی از آن‌ها، دانشجو باید تحت انضباط و رفتار ویژه‌ای قرار گیرد. به‌عنوان مثال کسی که یک رشته دانشگاهی مربوط به نیروهای نظامی، انتظامی یا صنایع دفاع را انتخاب می‌کند باید توجه داشته باشد که در داخل دانشگاه باید از مقررات خصوصی تبعیت کند. بعضاً باید لباس فرم بپوشد. گاه علاوه بر دروس علمی دوره، باید دروس مورد نیاز شغل آینده را بگذرانند. تمرینات بدنی و آمادگی‌های رزمی و آشنایی و کار با سلاح‌های جنگی نیز در برنامه دانشجو قرار می‌گیرد. لذا فردی که این قبیل رشته‌ها را انتخاب می‌کند، حتماً باید تناسب

روحیه خود را با شرایط و مقتضیات محیط آموزش در نظر بگیرد. البته این سخن به این معنا نیست که این رشته‌ها را نباید انتخاب کرد، بلکه بیشتر عکس آن مدنظر است و آن به این که علاوه بر رشته‌های بسیار خوبی که در این دانشگاه‌ها عرضه می‌شود، نوعی زمینه اشتغال آتی نیز برای داوطلبان فراهم می‌شود و نباید بیم مبهمی که داوطلب از این گونه محیط‌ها دارد وی را از انتخاب این‌گونه رشته‌ها باز دارد. هدف اصلی از مطالب طرح شده در این بخش ابلاغ این پیام است که داوطلب نباید به هیچ وجه موضوع انتخاب رشته را به دست تصادف تحت عنوان بخت و تقدیر و سرنوشت بسپارد و یا خود را دست و پا بسته تسلیم نظرات دیگران کند و افسار انتخاب رشته را به دست دیگران بسپارد. بلکه داوطلب باید به صورت فعال و تعیین کننده در فرآیند انتخاب رشته حضور و بروز داشته باشد. فعال شدن داوطلب در فرآیند انتخاب رشته یکی از تمرین‌های مهم زندگی وی در زمینه بروز قدرت ارزشیابی مسایل، ظهور مؤلفه تصمیم‌گیری در زندگی، قبول مسئولیت تصمیم‌های اتخاذ شده، اعلام داشتن رأی و نظر در کنار آراء و نظرات دیگران و در نهایت تحریک و تقویت حس اعتماد به نفس، می‌باشد. چنین فردی هرگز بی‌هدف وارد دانشگاه نمی‌شود و در نتیجه دچار سردرگمی و سلب انگیزه در ادامه تحصیل نمی‌گردد .

برنامه‌ریزی شغلی مناسب گامی بسیار مهم در دستیابی به موفقیت‌های شغلی و حرفه‌ای است. با انجام یک برنامه‌ریزی شغلی صحیح، درک و شناخت فرد از خصوصیات و ویژگی‌های شخصیتی خود و همچنین فرصت‌های موجود افزایش یافته و با دقت و آگاهی بهتری درباره آینده شغلی خود تصمیم می‌گیرد. در حال حاضر بسیاری از افراد به دلیل

عدم اطلاع از شغل متناسب با ویژگی‌ها و خصوصیات خود، در انتخاب مسیر شغلی مناسب و پیشرفت در آن دچار سردرگمی می‌شوند. این افراد از فرصت‌ها و منابع پیرامون خود بهره‌برداری صحیح و مناسبی نداشته و اغلب در زندگی حرفه‌ای خود احساس نارضایتی می‌کنند. در دوره برنامه‌ریزی شغلی فعالیت‌ها و تمرین‌های متنوعی وجود دارد که می‌تواند فرایند تصمیم‌گیری شغلی را برای افراد دقیق‌تر و آسان‌تر کرده و زندگی شغلی هدفمندتری را برای آنان فراهم آورد در اینجا به معرفی برخی مباحث این دوره می‌پردازیم

برنامه‌ریزی شغلی چیست؟

برنامه‌ریزی شغلی یک فعالیت مستمر است. واضح است که “برنامه‌ریزی” و “تعیین اهداف” بخش‌های لاینفک این فعالیت هستند اما شاید بسیاری از مردم ندانند که انطباق با اتفاقاتی که به صورت ناگهانی رخ می‌دهند و سود بردن از آنها نیز از بخش‌های مهم برنامه‌ریزی شغلی بشمار می‌آیند. رؤیاهای و خواسته‌ها به همراه فرصت‌هایی که در اختیار آدمی قرار می‌گیرند همیشه در حال تغییر هستند. این تغییرات ممکن است جزئی یا بسیار بزرگ باشند

برای کنار آمدن با تغییرات اغلب باید حرفه خود را به سمت و سوی متفاوتی کشاند. به همین دلیل است که مسیرهای شغلی اکثر مردم بیشتر شبیه به مسیر پر پیچ و خم یک رودخانه کوهستانی است تا شبیه به یک خیابان مستقیم و سر راست. از آنجاییکه گاهی اوقات رودخانه مجبور است برای عبور از یک مانع سنگی تغییر مسیر دهد، شما نیز گاهی مجبور می‌شوید برای ادامه حرکت در مسیر حرفه‌ای خود اصطلاحاً از این شاخه به آن شاخه بپرید و فرصت‌های شغلی مختلفی را امتحان کنید. البته منظور این نیست که اجازه دارید بدون آنکه هدف داشته باشید از مسیر مستقیم حرفه خود خارج شوید. اما باید قبول کنید که گاهی اوقات مجبورید در طول فرآیند برنامه‌ریزی شغلی به چند مسیر مختلف شغلی فکر کنید. این موضوع ممکن است پس از به دست آوردن شغل دلخواه نیز صادق باشد. به طور مثال بسیاری از افراد در مرحله‌ای از حرفه خود مجبور می‌شوند دو یا حتی سه شغل متفاوت داشته باشند تا به قول معروف چرخ زندگی بچرخد. برنامه‌ریزی شغلی علاوه بر از این شاخه به آن شاخه پریدن شامل “مانور دادن” نیز می‌شود. مانور دادن یعنی متمرکز و دارای استراتژی بودن و اینکه تصمیم بگیرید که چه چیزی می‌خواهید و چطور به آن دست پیدا کنید. باور کردنش کمی سخت است ولی باور کنید که می‌توان به طور همزمان هم مانور داد و هم از این شاخه به آن شاخه پرید. برای مثال اگر برای شرکت در یک برنامه آموزشی و یا به دست آوردن یک شغل تقاضا نامه پر کنید اما واقعاً مطمئن نباشید که به آن برنامه یا شغل علاقه دارید، در حقیقت هر دوی مانور دادن و از این شاخه به آن شاخه پریدن را با هم انجام می‌دهید. باید توجه داشت که

برنامه‌ریزی شغلی هرگز به اتمام نمی‌رسد. به عبارتی دیگر برنامه‌ریزی شغلی یک فرآیند مادام‌العمر است که طی آن به آینده می‌اندیشیم و درباره اینکه قرار است چه کار کنیم تصمیم می‌گیریم. بدین صورت هر تصمیم بر مبنای تصمیم قبلی گرفته می‌شود و هر انتخاب، روی انتخابهایی بعدی تأثیر می‌گذارد. همه ما هر روز تصمیمات مختلفی می‌گیریم، مثل تصمیم درباره محل زندگی، محل تفریح، نوع فعالیتی که می‌خواهیم در اوقات فراغت انجام دهیم، فعالیتهای روزانه و صدها تصمیم روزمره دیگر. به یاد داشته باشید که حتی تصمیمات اینچنینی نیز تصمیمات شغلی محسوب می‌شوند زیرا می‌توانند روی گزینه‌های شغلی که در دسترس هستند تأثیر بگذارند گاهی اوقات تصمیمات، مانند سئوالات چند گزینه‌ای بگرنج هستند که در آنها هیچ گزینه نادرستی وجود ندارد، در حالیکه یکی از گزینه‌ها از بقیه درست‌تر است عوامل تأثیرگذار در انتخاب شغل عبارتند از: اعتماد به نفس، نوع شخصیت، میزان توانمندی‌ها، نفوذ والدین، توجه به علایق و ارزش‌ها، سطح اقتصادی و... در انتخاب شغل باید ببینید کدام یک از این عوامل روی شما بیشتر تأثیر می‌گذارند و برایتان مهم هستند. توانمندی‌ها و شایستگی‌ها در انتخاب شغل نقش مهمی را ایفا می‌کنند. در انتخاب شغل دو نکته مهم نقش مؤثری دارند، یکی آنکه از توانمندی لازم برای انجام آن برخوردار باشید و دیگر آنکه آیا می‌توانید مطالب و موارد لازم را در این خصوص بیاموزید. باید بدانید کدام ارزش‌هاست که به زندگی شما معنا می‌بخشد و بعد در انتخاب شغل خود آنها را در نظر بگیرید

شغل رؤیایی شما چیست؟

آیا هنوز به دنبال شغل رؤیایی خود هستید. دوست دارید، صبحها با علاقه از خواب بیدار شوید، از اینکه دوباره روز شده است، خوشحال شوید و با انرژی کامل به محل کارتان بروید و پس از پشت سر گذاشتن یک روز کاری با رضایت کامل به خانه برگردید. به نظر که خوب می رسد نه؟ ولی این مطالب چقدر به واقعیت نزدیک است؟ از همه مهمتر چقدر در مورد تمام مشاغلی که در دنیا وجود دارد، اطلاع دارید؟ شغل رؤیایی شما چیست و چگونه می توانید آن را به دست آورید؟ در حقیقت شغل رؤیایی، یک مورد کاملاً شخصی است. تنها خود شما می توانید بفهمید که چه کاری برای شما خوب است، چه کاری را می توانید با کمال علاقه انجام دهید و در کدام بخش، توانایی انجام کار را دارید. باید نگاهی همه جانبه به شغل مورد نظرتان داشته باشید و تمام جوانب آن را بسنجید.

اکنون در اینجا چند نمونه ذکر می شود:

-حوزه فعالیت

-حوزه علاقه (نوع کار، شاخه های آن و) ...

-میزان مسئولیت (فعالیت وابسته به بورس، کاملاً مستقل و) ...

نقش (ارتباط با بیرون یا محدود به خود شرکت، نقش هدایتی، با یا بدون مسئولیت شخصی و) ...

-ملزومات کاری (محیط کار، همکاران ، رئیس و) ...

-زمان انجام کار و شرایط کاری (کار در آخر هفته، سفر و) ...

واقعیت بخشیدن به خود و پیشرفت شخصی

خودتان را از طریق این موارد به تحرک و دارید و افکار، انتظارات و علائق خود را بنویسید. اگر به طور خودکار نمی توانید با کلمات کلیدی شروع کنید، پس از خود بپرسید:

یک روز کاری ایده آل به نظر من چگونه است؟

(از زمان کار، ابتدا چه می کنم، پشت میز می نشینم یا در طبیعت به کار می پردازم؟ چه وظایفی بر عهده من گذاشته شده است؟ همکاران من چگونه هستند؟ تا حد امکان و با تمام جزئیات شرح دهید که ایده آل برای شما چیست؟)

-چشم انداز من از آینده چیست؟

مستقل کار کنم؟

یک بخش را هدایت کنم؟

به خارج از کشور سفر کنم؟ و...

-از عهده چه فعالیت‌هایی به نحو احسن بر می آیم؟

چه کاری را دوست دارم؟ چه کاری مناسب من است؟

نقاط قوت من در کجا است

تخصصی و فردی

گاهی انسان نمی داند که چه می خواهد. اما کاملاً مطمئن است که چه چیزی را نمی خواهد. این نکته، بسیار سودمند است. زیرا به شخص کمک می کند تا حوزه کاری خود را محدودتر کند.

بهترین راه این است که شخص بر گه‌هایی را بردارد و سؤالاتی را روی آنها بنویسد و سپس دو امکان برای خود در نظر بگیرد: یکی "من می خواهم" و دیگری "من نمی خواهم" به این نحو به سؤالات پاسخ دهید. سعی نمایید که سؤالات، کاملاً جزئی باشد. انجام این کار بسیار خوشایند است و افکار انسان را پخته تر و منظم تر می سازد. نکته مهم این است که هیچ نکته ای نباید حذف شود، زیرا باعث غیر واقعی شدن کار می شود. تمام شرایط خود را مشخص کنید. هر ایده ای سهم خودش را دارد. بررسی واقعی در آخر کار، امکان پذیر است. وقتی که فهرست آرزوها و علائق خود را تنظیم کردید، در نهایت یا با مقدار زیادی از آرزوهای فردی خویش روبرو می شوید یا اینکه این کار افکار شما را به سوی یک شغل معین سوق می دهد.

بنابراین از رؤیاهای دست نیافتنی و غیر واقعی بپرهیزید تا کار شما نتیجه بخش

باشد

هفته معرفی مشاغل

هفته معرفی مشاغل، که هر ساله در هفته اول اردیبهشت ماه در مدارس برگزار می گردد، فرصت

مغتنمی است تا دانش آموزان دوره های مختلف تحصیلی بامشاغل گوناگون و لزوم آنها در جامعه آشنا شوند.

آشنایی با مشاغل مختلف این امکان را به دانش آموزان می دهد تا متناسب

با استعداد، توانایی، رغبت، هوش و علائق خود نسبت به انتخاب رشته تحصیلی مناسب که

منجر به انتخاب شغل مورد علاقه آنها می شود ، اقدام نمایند.

راهنمایی شغلی:

راهنمایی شغلی نوع دیگری از راهنمایی است که بدان وسیله به فرد کمک می

شود تا بر اساس شناخت استعدادها، رغبتها و محدودیتها و نیز نیازهای شغلی جامعه و محیط

زندگی خود، بتواند شغل مناسبی انتخاب کند و پس از گذراندن دوره های آموزشی به

طور موفقیت آمیز و رضایت بخشی به آن اشتغال ورزد.

فرانک پارسونز که از بنیانگذاران نهضت راهنمایی شغلی در آمریکا است، در این مورد می گوید: راهنمایی شغلی کمک به فرد است تا شغل مناسبی را انتخاب کند، برای انجام دادن آن آماده شود و به طور موفقیت آمیزی به انجام آن پردازد .

از دیدگاه وی راهنمایی شغلی سه مرحله دارد:

- ❖ شناخت تواناییها رغبتها ومحدودیتهای فرد.
- ❖ شناخت خصوصیات مشاغل وفرصتهای شغلی جامعه.
- ❖ برقراری سازش منطقی بین خصوصیات فردی با خصوصیات شغلی.

شیوه های اجرایی راهنمایی شغلی:

- ❖ بازدید از مراکز و محیط های شغلی.
- ❖ معرفی مشاغل(بخصوص در هفته معرفی مشاغل)
- ❖ ارائه واحد شناسایی مشاغل در دروس مختلف مرتبط.
- ❖ مقاله نویسی شغلی.
- ❖ اجرای نمایشنامه شغلی.
- ❖ اشتغال در ایام فراغت
- ❖ انجام مصاحبه های شغلی توسط دانش آموزان.

اهداف راهنمایی شغلی در دوره های مختلف تحصیلی:

مهمترین هدف راهنمایی شغلی در دوره ابتدایی آن است که دانش آموزان متوجه شوند که وجود تمام مشاغل مشروع و نیز اشتغال در آنها برای ادامه زندگی افراد و بقای جامعه لازم است.

در دوره راهنمایی تحصیلی، دانش آموزان از طریق راهنمایی شغلی، باید از تواناییها و خصوصیات خود بیشتر آگاه شوند و با تاکید بر خودشناسی و شناخت مشاغل مختلف، برای طرح ریزی شغلی آماده شوند. در این دوره، خودشناسی بر شغل شناسی مقدم است.

در دوره متوسطه راهنمایی شغلی دو هدف اصلی را دنبال می کند:

اول آنکه با فراهم کردن امکانات و موقعیت، دانش آموزان با خودشناسی و شغل شناسی کاملتر و دقیق تر طرح ریزی شغلی را انجام دهد و مشکلات موجود را در انتخاب شغل برطرف نماید.

دوم آنکه باید اطلاعات دقیق تری درباره نتایج آزمونهای روانی، شناسایی مشاغل متعدد و امکانات و فرصتهای استخدامی در دسترس دانش آموزان قرار گیرد.

رابطه راهنمایی تحصیلی با راهنمایی شغلی:

انسان در طول زندگی، با سه انتخاب مهم و سرنوشت ساز روبرو است:

انتخاب رشته تحصیلی ، انتخاب شغل و انتخاب همسر.

راهنمایی تحصیلی مقدمه ای برای راهنمایی شغلی محسوب می شود و به عبارتی دیگر، راهنمایی تحصیلی ، پایه و اساس محکمی برای راهنمایی شغلی است. یک انتخاب مناسب رشته تحصیلی می تواند مقدمه ای برای انتخاب یک شغل مناسب تر باشد.

نقش مشاوران در مدارس:

مشاوران مدارس در این هفته با کمک از کلیه امکانات مدرسه و انجام فعالیت های ذیل، می توانند نقش موثری را در آشنایی بهتر دانش آموزان با مسیر شغلی آینده خود داشته باشند:

❖ سخنرانی مشاوران در زمینه های موفقیت، کارآفرینی ، برنامه ریزی درسی و مطالعاتی و ...

❖ -تهیه بروشورهای شغلی ، تراکت ، پلاکارد و نصب پیام های مناسب شغلی بر روی تابلوهای مشاوره مدارس با کمک از دانش آموزان علاقمند

❖ -

❖ دعوت از چهره های موفق کارآفرینی و خوداشتغالی شهر

❖ -دعوت از متخصصان موفق رشته های گوناگون تحصیلی و دانشگاهی مثل

پزشکان، اساتید دانشگاه و... برای ایراد سخنرانی و برگزاری جلسه پرسش و

پاسخ

❖ -بازدیدهای علمی و شغلی از مراکز و کارخانجات تولیدی و صنعتی،

بیمارستان ها، دانشگاه ها و...

○ نمایش فیلم و اسلایدهای معرفی مشاغل گوناگون

○ بازدید از هنرستان های کار دانش و فنی و حرفه ای

❖ -بازدید از نمایشگاه های مشاغل برپاشده در سطح منطقه و استان

❖ -انجام مسابقات مقاله نویسی، نقاشی، روزنامه دیواری، انجام مصاحبه های

شغلی ، وبلاگ نویسی با موضوع شغل

❖ -معرفی رشته های دانشگاهی در هفته معرفی مشاغل

○ دعوت از نفرات برتر کنکور سالیان گذشته جهت صحبت

❖ -جلسه آموزش خانواده برای آشنایی اولیاء دانش آموزان پایه اول با روند

هدایت تحصیلی و شغلی

○ آشنا نمودن دانش آموزان با انواع تیپ های شخصیتی و ویژگی های هر کدام

تیپ های شخصیتی در یک نگاه

هالند در طبقه بندی خود شخصیت افراد را بر شش نوع تقسیم می نماید که عبارت از واقع بین ، معنوی ، اجتماعی ، قراردادی و سنتی ، تهوری ، و هنری می باشند . این طبقه بندی کلی است و در جزء حدود 720 الگوی مختلف شخصیتی را شامل می شود . با بررسی تاریخچه زندگی و مشاهده رفتار فرد ، می توان غلبه یکی از این انواع شخصیتی بر سایر انواع را ملاحظه کرد . در عین حال ممکن است در عده ای نیز ترکیبی از هر شش نوع ویژگی شخصیتی فوق وجود داشته باشد . هالند معتقد است با مشاهده دقیق رفتار انسان می توان دریافت که یکی از این شش نوع ویژگی شخصیتی نسبت به سایر انواع غلبه بیشتری دارد . هر کدام از این انواع شخصیت ، دارای خصوصیات هستند که به شرح زیر قابل ذکر می باشند:

نوع واقع گرا

از خصوصیات افرادی که در این طبقه قرار می گیرند می توان جدیت در کار ، واقع بینی در امور ، مهارت های مکانیکی ، تفکر عملی ، قدرت جسمانی ، علاقه و هماهنگی در کارها را نام برد . فرد واقع بین چنانچه با مشکلاتی مواجه شود راه حلهای عملی برای مشکلات جستجو می کند . افراد واقع بین بیشتر به مشاغل که به مهارت های فنی نیازمند است اشتغال می ورزند .

نوع جستجوگر

از خصوصیات بارز افرادی که در این طبقه قرار می‌گیرند می‌توان تفکر، سازمان‌دهی، و قدرت استدلال را نام برد. این طبقه از افراد روابط اجتماعی را زیاد دوست ندارند، کمتر به تغییر رشته تحصیلی در دانشگاه می‌پردازند، گاه به رویاپردازی در مورد پیشرفت‌های آینده خود مبادرت می‌ورزند و از انجام مشاغل پیچیده که نیاز به تفکر دارد لذت می‌برند. این افراد خلاق، مستقل، پیشرونده، کمرو و محتاط می‌باشند.

نوع اجتماعی

افراد این طبقه دارای رغبت‌های اجتماعی می‌باشند و نقش معلمی یا روان‌درمانگری را ترجیح می‌دهند. افراد نوع اجتماعی انسان‌هایی مسئول و بشردوست هستند و قراردادهای اجتماعی را می‌پذیرند. در ایجاد روابط انسانی مهارت دارند. در عین حال از حل عقلانی مسائل گریزانند و از کارهای بدنی و فعالیتهای سازمان‌یافته خوششان نمی‌آید.

نوع قراردادی

این عده احترام خاص برای حفظ قوانین و مقررات قائلند و بخوبی به کنترل خویش قادر می‌باشند. دوستدار نظم و ترتیب هستند، از موقعیت‌های پیچیده گریزانند و به فعالیت‌های جسمانی و اجتماعی تن در نمی‌دهند.

نوع متهور

افراد نوع تهوری در گویائی بسیار مهارت دارند ، ماجراجو هستند ، اجتماعی می باشند ، و در فعالیت هایشان نقش غالبی را برعهده می گیرند . در جستجوی قدرت و موقعیت هستند و می کوشند تا رهبر شوند و در امور مالی و تجارتي و نظایر آنها مهارت کسب کنند.

نوع هنری

افراد این طبقه در شناسائی و بیان خصوصیات خود مهارت دارند . روابط حسنه ای با دیگران برقرار می سازند ، از نظم و ترتیب بدورند ، در روابط خود با دیگران حساسند ، کمتر به کنترل خود می پردازند، و به سادگی در مورد عواطف و احساسات خود صحبت و گفتگو می نمایند این عده به صفات زنانه بیش از صفات مردانه گرایش دارند و به مبارزه با مشکلات محیطی از طریق ارائه آثار هنری اقدام می نمایند. به نظر هالند با توجه به شش نوع شخصیت مختلف ، شش نوع محیط شغلی نیز وجود دارد . به گفته معروف (کبوتر با کبوتر باز با باز ، کند همجنس با همجنس پرواز) هر کدام از انواع شخصیت به محیطی نیاز دارد که موافق و سازگار با خصوصیات آن باشد و نهایت امکان رشد را برای آن نوع شخصیت فراهم آورد . به عبارت دیگر ، هر فرد در جستجوی محیطی است که بتواند از مهارت ها و توانائی های خود حداکثر استفاده را بنماید و به موفقیت و نیز رضایت شغلی مورد قبولی نایل شود.

اکنون توضیحات بیشتری از این 6 تیپ شخصیتی ارائه می نمایم:

تیپ واقع گرا

تجربیات و وراثت خاص یک فرد واقع گرا به رجحان فعالیتهایی منجر می شود که پیامد آن سروکار داشتن آشکار ، مرتب یا منظم با اشیاء ، ابزار، ماشینها و حیوانات و اجتناب از فعالیتهای آموزشی و یا درمانی است . این تمایلات رفتاری به نوبه خود منتهی به اکتساب صلاحیتهای عملی ، مکامنیکی ، کشاورزی ، الکتریکی و فنی و به کمبودی در صلاحیتهای اجتماعی و تربیتی می شود.

رشد این الگوی فعالیت ها ، صلاحیت ها و علایق واقع گرایانه فردی را به وجود می آورد که رفتار های زیر را از خود نشان می دهد:

الف - مشاغل یا موقعیت های واقع گرایانه ای مانند مهندسی برق را ترجیح می دهد که در آنها موقعیتهای بتواند فعالیتهای ترجیحی خود را انجام دهد و از فعالیتهایی که مقتضی مشاغل اجتماعی است ، دوری کند.

ب - برای حل مشکلاتی که در کار و محیطهای دیگر وجود دارد از صلاحیتهای واقع گرایانه استفاده می کند.

ج - خود را فردی دارای توانایی های ورزشی و مکانیکی و فاقد توانایی در ارتباط انسانی می پندارد.

د - برای اشیای عینی و خصوصیات شخصی قابل لمس - پول ، قدرت ، مقام - ارزش قایل می شود.

از آنجا که شخص واقع گرا دارای این رجحان ها ، صلاحیت ها ، خود ادراکی ها و ارزشهاست ، این فرد واقع گرا مستعد ویژگی های زیر است:

اجتماعی، مادی، خود محور، هم رنگ، طبیعی، انعطاف ناپذیر، بهنجار، صرفه جو، اصیل، مصر، غیر شهودی سرسخت، اهل عمل، بی پیرایه

تیپ جستجو گر

تجربیات و وراثت خاص یک فرد جستجوگر به رجحان فعالیتهایی منجر می شود که پیامد آن بررسی خلاق مشاهده ای ، نمادی و منظم پدیده های فیزیکی ، زیست شناختی و فرهنگی به منظور فهم و کنترل این پدیده ها ، و اجتناب از فعالیتهای ترغیبی ؛ اجتماعی و تکراری است . این تمایلات رفتاری به نوبه خود منتهی به اکتساب صلاحیتهای علمی و محاسباتی و کمبودی در قابلیتهای ترغیب کننده می شود . رشد این الگوی فعالیت ها ؛ صلاحیت ها ؛ و علایق جستجوگرانه فردی را به وجود می آورد که رفتار های زیر را از خود نشان می دهد:

الف - مشاغل یا موقعیتهای جستجوگرانه را ترجیح می دهد تا در آن موقعیتهای بتواند به فعالیتهای مرجح مبادرت ورزد و از فعالیتهایی که مقتضی مشاغل متهورانه است دوری کند.

ب - برای حل مشکلاتی که در کار و محیط‌های دیگر وجود دارد از صلاحیتهای جستجوگرانه استفاده می کند.

ج - خود را فردی محقق، روشنفکر، دارای تواناییهای علمی و ریاضی؛ و فاقد توانایی رهبری می پندارد.

د - برای علم ارزش قائل می شود.

از آنجا که شخص جستجوگر دارای این رجحانها، صلاحیتهای خود ادراکی ها، و ارزشهاست، این فرد جستجوگر مستعد ویژگی های زیر است:

تحلیل گر، مستقل، منطقی، هشیار، روشنفکر، خوددار، منتقد، درون نگر، کناره گیر، پیچیده، بدبین، فروتن، کنجکاو، دقیق، غیر محبوب

تیپ هنری

تجربیات و وارثت خاص یک فرد هنری به رجحان فعالیتهای منجر می شود که پیامد آن فعالیتهای پیچیده، آزاد و غیر منظم که شامل سر و کار داشتن با مواد فیزیکی، کلامی یا انسانی برای خلق اشکال یا محصولات هنری و نوع بیزاری از فعالیتهای آشکار، سازمان یافته و مرتب است. این تمایلات رفتاری به نوبه خود، منتهی به اکتساب صلاحیتهای هنری - زبان، موسیقی، نمایش، نویسندگی - و کمبودی در صلاحیتهای نظام تجاری یا اداری می شود.

رشد این الگوی فعالیت ها ، صلاحیت ها و علایق هنری فردی را به وجود می آورد که رفتارهای زیر را از خود نشان می دهد.

الف - مشاغل یا موقعیتهای هنری را ترجیح می دهد که در آن موقعیتهای بتواند به فعالیتهای مرجع مبادرت ورزد و از فعالیتهایی ه مقتضی مشاغل یا موقعیتهای قراردادی است دوری کند.

ب - برای حل مشکلاتی که در کار و محیطهای دیگر وجود دارد از صلاحیتهای هنری استفاده می کند.

ج - خود را فردی مبتکر ، ابراز گر ، شهودی ، سازش ناپذیر ، درون نگر ، مستقل ، نامنظم ، دارای توانایی در زمینه های هنری ، موسیقی ، بازیگری ، نویسندگی و گویندگی می پندارد.

د - برای کیفیات مربوط به زیباشناسی ارزش قائل می شود.

از آنجا که شخص هنری دارای این رجحان ها ، صلاحیت ها ، خود ادراکی ها ، و ارزشهاست ، این فرد هنری مستعد ویژگی های زیر است:

مبهم ، خیالپرداز ، شهودی ، بی نظم ، غیر عملی ، سازش ناپذیر ، عاطفی ، خود انگیخته ، مبتکر ، ابراز گر ، مستقل حساس ، آرمانگرا ، درون نگر ، آزادمنش

تیپ اجتماعی

تجربیات و وارثت خاص یک فرد اجتماعی به رجحان‌های منجر می‌شود که پیامد آن اداره کردن دیگران به منظور آگاهاندن، تعلیم، رشد، درمان یا راهنمایی آنان و اجتناب از فعالیت‌های صریح ف مرتب، سازمان یافته است که به مواد، ابزار یا ماشینها مربوط باشد. این تمایلات رفتاری به نوبه خود منتهی به اکتساب صلاحیت‌های روابط انسانی مانند صلاحیت‌های میان فردی و آموزشی و کمبودی در صلاحیت‌های دستی و فنی شود. رشد این الگوی فعالیت‌ها، صلاحیت‌ها و علایق اجتماعی فردی را به وجود می‌آورد که رفتارهای زیر را از خود نشان می‌دهد.

الف - مشاغل یا موقعیت‌های هنری را ترجیح می‌دهد که در آن موقعیت‌ها بتواند به انجام فعالیت‌های مرجح مبادرت ورزد و از فعالیت‌های که مقتضی مشاغل یا موفقیت‌های واقع‌گرایانه است دوری کند.

ب - برای حل مشکلاتی که در کار و محیط‌های دیگر وجود دارد از صلاحیت‌های متهورانه استفاده می‌کند.

ج - خود را فردی پرخاشگر، محبوب، مطمئن به خود، معاشرتی، دارای توانایی رهبری، سخن‌گفتن و فاقد توانایی علمی می‌پندارد.

د - برای پیشرفت اقتصادی و سیاسی ارزش قائل می‌شود.

از آنجا که شخص متهور دارای این رجحانها، صلاحیتها، خود ادا رکی ها، و ارزشهاست، این فرد متهور مستعد ویژگی های زیر است:

مسلط، امدادگر، مسئول، اهل همکاری، آرمان گرا، معاشرتی، صبور، تلقینی، مبادی آداب، رفیق مهربان، فهمیده، سخاوتمند، مشوق، صمیمی

تیپ متهور

تجربیات و وارثت خاص یک فرد متهور به رجحان فعالیت های منجر می شود که پیامد آن اداره کردن دیگران برای تحصیل اهداف سازمان یا به دست آوردن درآمد اقتصادی؛ و بیزاری نسبت به فعالیت های مشاهده ای، نمادی و سازمان یافته است این تمایلات رفتاری به نوبه خود منتهی به اکتساب صلاحیت های رهبری، میان فردی، تشویق و کمبودی در صلاحیت های علمی می شود.

رشد این الگوی فعالیت ها، صلاحیت ها و علایق متهورانه فردی را به وجود می آورد که رفتارهای زیر را از خود نشان می دهد.

الف - مشاغل یا موقعیت های متهورانه را ترجیح می دهد که در آن موقعیتها بتواند به فعالیت های مرجع مبادرت ورزد و از فعالیت های مقتضی مشاغل یا موقعیت های قراردادی است دوری کند.

ب - برای حل مشکلاتی که در کار و محیط‌های دیگر وجود دارد از صلاحیتهای هنری استفاده می کند.

ج - خود را فردی مبتکر ، ابراز گر ، شهودی ، سازش ناپذیر ، درون نگر ، مستقل ، نامنظم ، دارای توانایی در زمینه های هنری ، موسیقی ، بازیگری ، نویسندگی و گویندگی می پندارد.

د - برای کیفیات مربوط به زیباشناسی ارزش قائل می شود.

از آنجا که شخص هنری دارای این رجحانها ، صلاحیتهای ، خود ادا کی ها ، و ارزشهاست ، این فرد جستجوگر مستعد ویژگی های زیر است:

زیاده طلب ، با انرژی ، عشوه گر ، ماجراجو ، خودنما ، خوش بین ، خوشخو ، هیجانی ، مطمئن به خود ، جاه طلب ، معاشرتی ، سلطه جو ، برون نگر ، پرحرف

تیپ قراردادی

تجربیات و وارثت خاص یک فرد قراردادی به رجحان فعالیتهای منجر می شود که پیامد آن ترجیح فعالیتهای ساده ، مرتب ، سر و کار داشتن منظم با داده ها ، مانند نگهداری پرونده ها ، بایگانی مطالب ، تکثیر مطالب ، تنظیم اطلاعات نوشتاری و عددی بر طبق نقشه تعیین شده ، به کار انداختن ماشینهای اداری و پردازش داده ها برای کسب اهداف سازمانی یا اقتصادی و بیزاری از فعالیتهای مبهم ، آزاد ، جستجوگرانه یا سازمان

نایافته است. این تمایلات رفتاری به نوبه خود منتهی به اکتساب صلاحیت های اداری، محاسباتی، نظم تجاری و کمبودی در صلاحیت های هنری می شود.

رشد این الگوی فعالیت ها، صلاحیت ها و علایق قراردادی فردی را به وجود می آورد که رفتارهای زیر را از خود نشان می دهد.

الف - مشاغل یا موقعیتهای قراردادی را ترجیح می دهد که در آن موقعیتهای بتواند به فعالیتهای مرجع مبادرت ورزد و از فعالیتهایی مقتضی مشاغل یا موقعیتهای هنری است دوری کند.

ب - برای حل مشکلاتی که در کار و محیطهای دیگر وجود دارد از صلاحیتهای قراردادی استفاده می کند.

ج - خود را فردی هم رنگ، منظم و دارای توانایی دفتری و حسابداری می پندارد.

د - برای پیشرفت بازرگانی و اقتصادی ارزش قائل می شود.

از آنجا که شخص قراردادی دارای این رجحان ها، صلاحیت ها، خود اداری ها، و ارزشهاست، این فرد جستجوگر مستعد ویژگی های زیر است:

محتاط ، انعطاف ناپذیر ، پیگیر ، هم‌رنگ ، خوددار ، اهل عمل ، وظیفه شناس ،
اصولی ، دور اندیش ، مدافع ، مطیع ، صرفه جو، کار آمد، منظم ، فاقد تخیل

نتیجه:

با توجه به مطالب ذکر شده می توان چنین نتیجه گرفت که برای انتخاب هر
شغلی باید موارد زیادی را در نظر گرفت تا در آینده شغلی خود موفق بوده و پیشرفت
نماییم . لذا افرادی که به خاطر برخی مزایا از توجه به این ویژگیها چشم پوشی می کنند
در کار خود هیچ پیشرفتی حاصل ننموده و با همان رتبه استخدامی بازنشست می شوند
یا بعد از چندین سال کار ، استعفا می دهند . لذا برای انتخاب هر شغلی باید متناسب با
ویژگیهای شخصی و محیطی خاص خود اقدام نمود

منابع:

راهنمایی و مشاوره تحصیلی، شغلی (دکتر شفیق آبادی)

تفسیر سوره اعراف ، حضرت آیت ا... جوادی آملی

میزان الحکمه

وسایل الشیعه

سایت میگنا